

PRÀCTIQUES EN EMPRESES I INSTITUCIONS: EXPERIÈNCIA I PROPOSTES PER A UNA MAJOR IMPLICACIÓ DELS ESTUDIANTS

Carme Corominola Boix
Universitat de Girona
carme.corominola@udg.edu

Anna M. Panosa Gubau
Universitat de Girona
anna.panosa@udg.edu

Resum

L'experiència adquirida amb el programa de pràctiques externes de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Girona, ens permet fer una reflexió sobre el seu format, determinar-ne els punts forts i febles i fer propostes per tal que l'estudiant adopti una postura activa en tot el procés i finalment, garantir l'èxit de cadascuna de les pràctiques.

Es tracta d'una assignatura optativa que pot tenir diferent format en funció del tipus d'estudi i de les preferències de l'estudiant. Les pràctiques funcionen a l'empara d'una normativa que s'ha dotat la pròpia facultat, que marca tot el procés i serveix de guia a les parts que hi intervenen: estudiant, empresa i professorat.

L'anàlisi de les dades quantitatives detecta algunes preferències clares quant a sector d'activitat, zona geogràfica i convocatòria. Aquestes dades, juntament amb la part qualitativa que aporta el tècnic de pràctiques de la Facultat, porten a definir-ne punts forts i punts febles.

Amb tota aquesta anàlisi a la vista, acabem fent una sèrie de propostes tant per la banda de l'estudiant, com per la de l'empresa com per la del professorat, per tal d'aconseguir garantir al màxim el bon funcionament de les pràctiques.

Text de la comunicació

Objectius

La convergència cap a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), fa que les pràctiques en empreses esdevinguin un element formatiu molt rellevant. La formació pràctica fa possible la formació de persones d'acord amb les demandes socials. Permet adequar l'oferta educativa a les necessitats socials i obtenir titulacions amb un valor afegit estratègic. Les pràctiques en empreses faciliten l'accés de l'estudiant al mercat laboral i integren a l'empresa en el procés formatiu.

L'objectiu d'aquest treball és reflexionar sobre el format de les pràctiques en empreses i institucions en l'àmbit dels estudis d'economia i empresa, i fer propostes per tal d'aconseguir que l'estudiant adopti una postura activa en el procés de pràctiques, que hauria d'acabar essent una experiència profitosa tant per l'estudiant com per l'empresa.

Partim del cas concret de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Girona. Aquests estudis es caracteritzen pel seu caràcter professionalitzador i una taxa d'atur pròxima a zero.

Introducció

La Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Girona, té un programa de pràctiques externes, que des del 2001 es gestiona amb un tècnic especialitzat, que depèn del deganat. En aquell moment es va fer una aposta clara per la qualitat més que no pas per pas per la quantitat.

Actualment el nombre de pràctiques s'ha estabilitzat en unes 55 per curs, repartides en tres convocatòries, de febrer, juny i setembre.

La resta de pràctiques que realitzen els nostres estudiants es gestionen des de la borsa de treball de la Universitat de Girona, però aquestes no són objecte del nostre estudi al no formar part del programa de pràctiques institucionals.

L'experiència ens permet realitzar una valoració dels punts forts i febles que trobem en tot el procés a partir de l'anàlisi de les dades quantitatives i qualitatives corresponents a les pràctiques fetes en els darrers 5 cursos acadèmics. Això ens permet treure conclusions i fer recomanacions i propostes per tal d'aconseguir ajustar en el major grau possible les necessitats de les empreses amb les capacitats dels estudiants, tal i com requereix el nou Espai Europeu d'Educació Superior.

Les pràctiques en el pla d'estudis

Les pràctiques a empreses i institucions constitueixen una assignatura optativa configurada amb crèdits per equivalència per als estudiants de diplomatura i de llicenciatura, segons consta a la normativa de pràctiques de la pròpia Facultat, que és la que guia tot el procés.

Es tracta d'una assignatura que pretén facilitar la inserció de l'estudiant en el món laboral mitjançant l'experiència adquirida conjuntament amb un treball acadèmicament dirigit. Així mateix, pretén promoure la cooperació entre la Universitat i l'empresa.

En aquest procés hi intervenen tres parts: l'empresa, l'estudiant i la Facultat. L'estudiant té un tutor a l'empresa i un tutor a la Facultat. L'estudiant es matricula abans d'iniciar la pràctica. Una vegada acabada la pràctica, el seu treball és avaluat per un tribunal. Per aconseguir un bon treball i una bona qualificació cal, per descomptat, la motivació de l'estudiant, però també la implicació dels diversos agents que hi intervenen.

Aquestes pràctiques i treballs poden consistir tant en la gestió quotidiana de qualsevol àrea específica de l'empresa, com en el desenvolupament d'un projecte d'innovació econòmica o empresarial tal com fer un estudi de mercat, un pla de màrqueting, l'elaboració de pressupostos, projectes de reorganització, implantació de nous sistemes d'informació, estudis de logística o qualsevol treball que permeti desenvolupar les habilitats de l'estudiant.

Per poder realitzar aquestes pràctiques els estudiants han d'haver superat el cinquanta per cent dels crèdits de la titulació i, preferentment, estar en el darrer curs de la titulació.

Tipologia de les pràctiques

En els plans d'estudis actuals, els estudiants poden escollir entre matricular-se de 6 o de 12 crèdits, en diferents condicions segons es tracti dels estudis d'Empresarials, d'Administració i Direcció d'Empreses (ADE) o d'Economia, però sempre a priori de l'inici de les pràctiques.

En el cas de les llicenciatures, es matriculen de 6 crèdits si només volen realitzar una estada de pràctiques i una memòria purament de l'estada, o de 12 crèdits si, a més de l'estada de pràctiques realitzen un projecte de millora a l'empresa o institució. En ambdós casos han d'exposar la feina feta i el projecte, si és el cas, davant d'un tribunal. En el cas de la diplomatura, també poden optar a 6 ó 12 crèdits, i en aquest cas, l'opció de 6 els exigeix de l'exposició davant del tribunal.

Les pràctiques es defineixen diferents per a cada tipus d'estudi; L'estudiant ha de poder formar-se en alguna àrea o aspecte professional, així com aplicar les eines teòriques dels seus estudis. Per aquest motiu es defineixen diferents tipus de pràctiques per a cada tipus d'estudi; empresarials, economia o ADE.

Així per exemple, un estudiant d'empresarials pot fer una pràctica donant suport a un departament de comptabilitat o a un departament comercial en un primer nivell; un estudiant d'economia és més adient per fer estudis determinats, per estar en organismes públics, i també en departaments de comerç internacional i un estudiant d'ADE és clarament dirigit a les àrees direcció de les empreses, sigui en àrea d'administració o comercial.

Tot i que la Normativa marca que les pràctiques són de 260 hores, que suposa, per exemple, mitja jornada durant 3 mesos; a la pràctica, les necessitats manifestades per les empreses han portat a que s'hagin consolidat dos tipus ben diferenciats de pràctiques: una de 260 hores a un nivell d'aprenentatge més bàsic i unes altres de 600 hores. Aquestes darreres solen anar clarament lligades a un departament d'administració d'una gran empresa, on els estudiants hi poden desenvolupar còmodament el seu projecte de millora també.

El treball o memòria (que en alguns casos ha d'incloure un projecte de millora) és la materialització de la pràctica que avalua un tribunal format per tres professors de la Facultat al final de cada convocatòria.

La nota final de la pràctica és una ponderació entre: l'informe del tutor de l'empresa, l'informe del tècnic de pràctiques, l'informe del tutor de la Facultat, la memòria i l'exposició davant del tribunal.

Funcionament:

Per a cada convocatòria s'ofereix una llista de pràctiques que s'adeqüen al programa de pràctiques institucionals de la Facultat, això significa que les empreses i entitats fan un plantejament d'una pràctica de qualitat i permeten que l'estudiant elabori una memòria i desenvolupi un projecte de millora.

La definició de la pràctica es fa conjuntament entre les empreses i el tècnic de la Facultat, d'acord amb els criteris de qualitat que marca la pròpia la Facultat.

L'estudiant que vol fer pràctiques ha de presentar una sol·licitud amb tres preferències i el seu currículum vitae. Posteriorment té una entrevista personal amb el tècnic de pràctiques. Amb aquestes entrevistes es pretén adequar, en el major grau possible, les demandes de les empreses amb les dels estudiants.

Un cop feta la selecció dels candidats, per part del tècnic de pràctiques i de l'empresa, es confecciona el Conveni de Cooperació Educativa, on també se li assigna el tutor de la Facultat.

Per a cada convocatòria hi ha un calendari de procediment, on hi consten els terminis i tots els tràmits que han de complir totes les parts que intervenen en el procés en el transcurs de la pràctica: estudiants, empreses i professors/tutors.

Un cop iniciada la pràctica, i en el termini que marqui el calendari (normalment 15 dies després d'inici) l'estudiant ha de presentar una breu descripció de les seves pràctiques, del que serà la seva memòria i la idea del projecte de millora que desenvoluparà.

Aquest document s'ha de presentar degudament signat pels seus tutors de l'empresa i de la Facultat. Des del deganat s'avaluen aquests informes i se'ls dona o no, el vist-i-plau per a la seva continuïtat.

Finalment, l'estudiant ha de confeccionar una memòria que, juntament amb l'informe del tutor de l'empresa, l'informe del tutor de la Facultat, l'informe del Tècnic de Pràctiques i la seva pròpia exposició davant del tribunal, li donarà la seva qualificació de pràctiques en empreses i institucions.

Anàlisi quantitatiu

A partir de les dades recollides de les pràctiques fetes en els darrers cinc cursos, fem una anàlisi de diferents aspectes que considerem rellevants com ara la distribució per estudis, convocatòries, sectors d'activitat i tipus de feina. Això ens permet fer una autovaloració per detectar-ne els punts a millorar.

Concretament els aspectes analitzats són els següents:

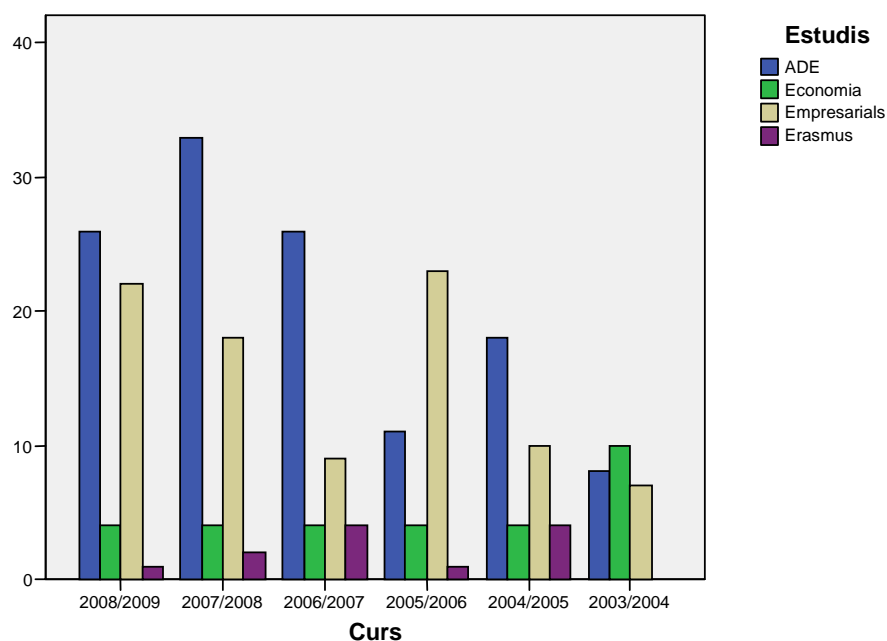
- 1.- Pràctiques per tipus d'estudis
- 2.- Pràctiques per convocatòries
- 3.- Pràctiques per sector
- 4.- Pràctiques per zona geogràfica
- 5.- Departament on han realitzat les pràctiques.

1.- Pràctiques per tipus d'estudis:

En el següent gràfic es pot observar que en aquests cinc anys hi ha hagut un augment de les pràctiques dels estudiants d'ADE i Empresarials, però una davallada dels estudiants d'Economia.

Evolució de les pràctiques per estudis

Curs	Estudi				Total estudiants
	ADE	Economia	Empresarials	Erasmus	
2008/2009	26	4	22	1	53
2007/2008	33	4	18	2	57
2006/2007	26	4	9	4	43
2005/2006	11	4	23	1	39
2004/2005	18	4	10	4	36
2003/2004	8	10	7	0	25
Total	122	30	89	12	253

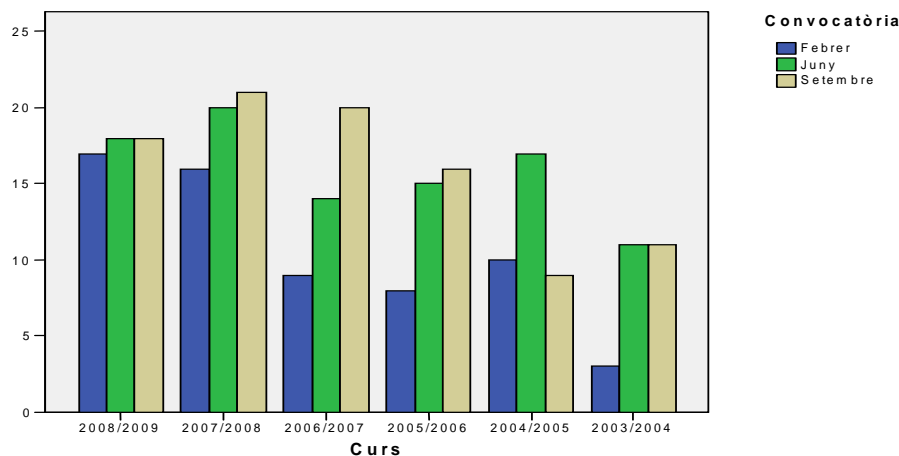
2.-Pràctiques per convocatòries

En aquest punt s'observa el gran nombre d'estudiants en pràctiques que hi ha sempre en les convocatòries d'estiu. Això ens pot fer pensar en la dificultat que té pels estudiants compaginar les pràctiques institucionals amb els estudis durant el curs.

També hi ha hagut en aquests anys una major estabilitat en nombre d'estudiants en cada convocatòria, amb una tendència clara cap la igualació, sobretot pel que fa a la convocatòria de febrer. Això permet una gestió més regular de tots els elements que intervenen així com formular millors previsions.

Evolució de les pràctiques per Convocatòries

	Curs	Convocatori			Total
		Febrer	Juny	Setembr	
	2008/2009	17	18	18	53
	2007/2008	16	20	21	57
	2006/2007	9	14	20	43
	2005/2006	8	15	16	39
	2004/2005	10	17	9	36
	2003/2004	3	11	11	25
	Total	63	95	95	253

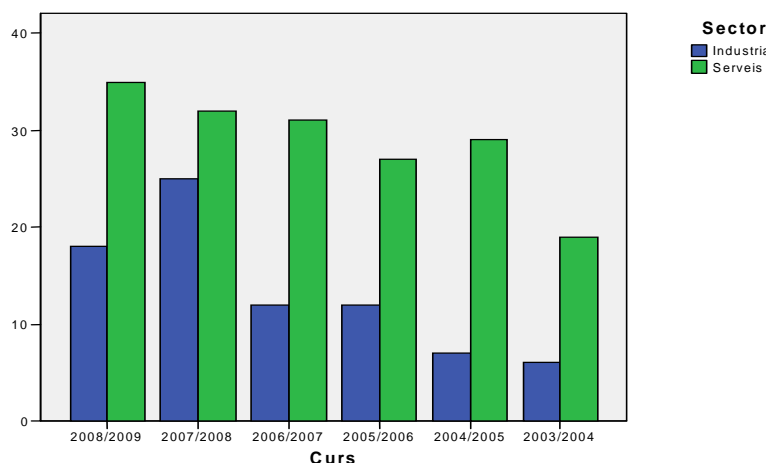

3.-Pràctiques per sector

Clarament s'evidencia que hi ha un major nombre de pràctiques en el sector serveis en detriment del sector industrial, ens referim per exemple a Assessories d'empreses, firmes d'Auditoria, Departaments centrals d'entitats bancàries o bé Administració pública.

Evolució de les pràctiques per Sector

	Sector		Total
	Indústria	Serveis	
Curs 2008/2009	18	35	53
2007/2008	25	32	57
2006/2007	12	31	43
2005/2006	12	27	39
2004/2005	7	29	36
2003/2004	6	19	25
Total	80	173	253

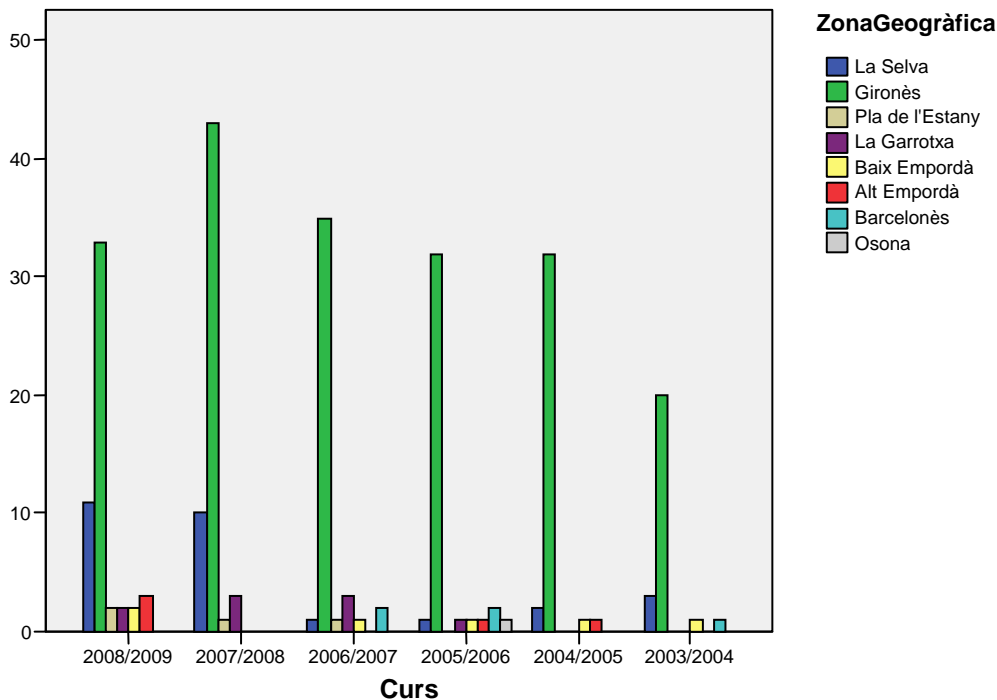
4.- Pràctiques per zona geogràfica

La gran majoria de les pràctiques es porten a terme a la comarca del Gironès. Tot i que no apareix en el gràfic, les dades ens confirmen que durant el curs gairebé totes les pràctiques es realitzen en aquesta comarca. A l'estiu el percentatge gairebé s'inverteix.

Podem justificar-ho pel fet que els estudiants han de compaginar les classes amb les pràctiques, i això fa que el desplaçament no sigui possible. Un exemple molt clar és el cas d'una gran empresa multinacional, que per la seva situació geogràfica no ha pogut tenir estudiants en pràctiques en determinats períodes.

Situació Geogràfica

Curs	ZonaGeogràfica								Total
	La Selva	Gironès	Pla de l'Estany	La Garrotxa	Baix Empordà	Alt Empordà	Barcelonès	Osona	
2008/2009	11	33	2	2	2	3	0	0	53
2007/2008	10	43	1	3	0	0	0	0	57
2006/2007	1	35	1	3	1	0	2	0	43
2005/2006	1	32	0	1	1	1	2	1	39
2004/2005	2	32	0	0	1	1	0	0	36
2003/2004	3	20	0	0	1	0	1	0	25
Total	28	195	4	9	6	5	5	1	253

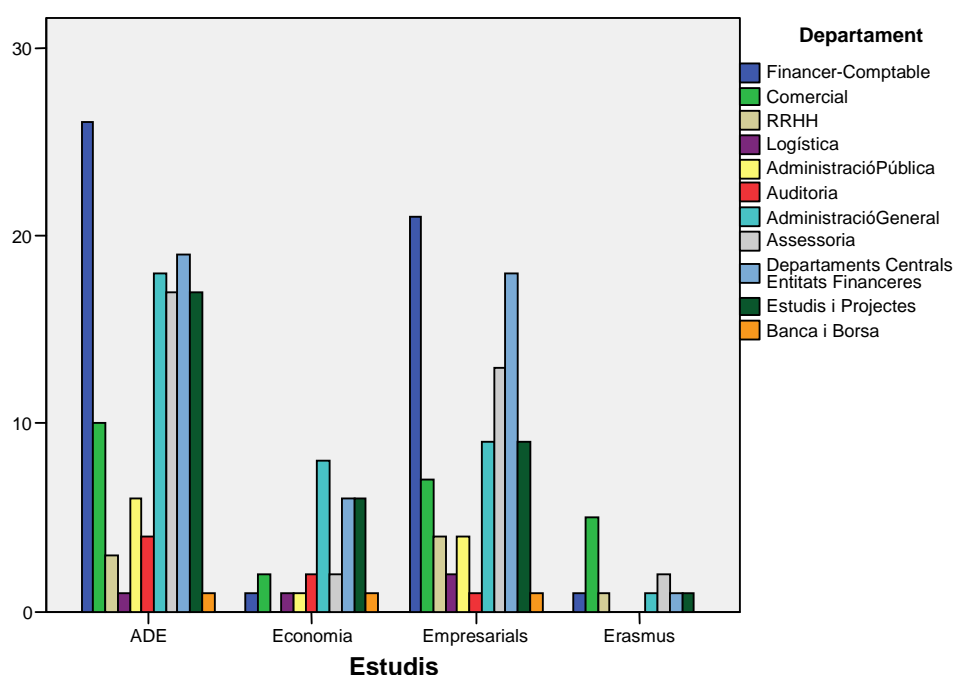

5.- Departament on han realitzat les pràctiques.

El major volum de pràctiques dels estudiants d'ADE, així com les dels estudiants d'empresarials, es concentren en les àrees d'administració i finances i en departaments centrals d'entitats financeres. Els estudiants d'economia han estat majoritàriament en empreses a l'administració general, normalment petites empreses. Això ens ha de fer reflexionar sobre la possibilitat de que els estudiants d'economia no hagin tingut opció a unes pràctiques adequades al seu perfil o bé en la dificultat de compaginar-ho amb el seu horari de classes.

Departament on es realitzen les pràctiques

Estudis		Departament											Total
		Financer-Comptable	Comercial	RRHH	Logística	Administració Pública	Auditoria	Administració General	Assessoria	Departaments Centrals Entitats Financeres	Estudis i Projectes	Banca i Borsa	
ADE		26	10	3	1	6	4	18	17	19	17	1	122
Economia		1	2	0	1	1	2	8	2	6	6	1	30
Empresarials		21	7	4	2	4	1	9	13	18	9	1	89
Erasmus		1	5	1	0	0	0	1	2	1	1	0	12
Total		49	24	8	4	11	7	36	34	44	33	3	253

Punts forts i punts febles

La valoració d'aquesta experiència ens permet definir quins són, al nostre entendre, els punts forts i febles del funcionament de les pràctiques. A continuació, passem a relacionar-los esquemàticament.

Punts forts

- La Normativa que guia tot el procés, garanteix la qualitat de les pràctiques des de que es publica l'oferta de les pràctiques, passant pels controls intermitjos i l'avaluació final.

- Disposar d'un tècnic no docent per portar la gestió del programa de pràctiques de la Facultat, proporciona una atenció personalitzada i de qualitat tant a l'estudiant com a l'empresa. En tractar les dues bandes, controla que la pràctica s'adapti realment al què s'havia previst.
- Hi ha clarament definides les tasques entre el tècnic i del professor/tutor.
El professor/tutor és el que guia a l'estudiant en l'elaboració de la seva memòria de pràctiques, ajudant-lo a relacionar la pràctica amb la part teòrica que la sustenta. En definitiva, l'ajuda a donar una visió amb més perspectiva de la seva pràctica i l'orienta en l'exposició davant del tribunal.
El tècnic de pràctiques és qui té el contacte amb les empreses, qui defineix amb l'empresa el tipus de pràctica i quin perfil d'estudiant li cal. També és qui fa les entrevistes als estudiants i, per tant, qui en coneix millor el seu perfil. En definitiva, és qui millor pot adequar les dues parts.
- El sistema d'avaluació és una ponderació de les diferents competències que desenvolupa l'estudiant amb la interrelació amb els tres agents (professors, empreses, redacció i exposició d'un treball) , aspecte que Bolonya destaca.
- El fet que les pràctiques no siguin obligatòries, sinó una assignatura optativa ajuda a donar garantia de qualitat.
- L'exigència de que les pràctiques siguin remunerades, fa que les empreses valorin més el fet de tenir l'estudiant en pràctiques.

Punts febles

- El procés de gestió és lent degut bàsicament a que tota la documentació ha de passar personalment pel tècnic de pràctiques i alhora per altres persones de l'Administració, que alguns casos, han de fer les mateixes gestions repetides vegades. Aquest procés és possible pel nombre de pràctiques que tenim, però no permet augmentar-lo gaire. Per aquest motiu s'ha apostat per una aplicació informàtica que doni suport i agilitat a la gestió del procés, mantenint la qualitat.
- Respecte d'una altra assignatura optativa, en termes d'esforç, les pràctiques suposen un cost molt elevat per l'estudiant.
- També s'observa una dificultat per compaginar les pràctiques amb els horaris normals de les classes durant el curs.
- Els professors/tutors no sempre es poden adjudicar d'acord amb l'especialitat de la pràctica concreta, degut a la rigidesa d'adjudicació donada pels plans docents. Sovint els departaments assignen els crèdits de pràctiques al professorat amb criteris de completar el pla docent, més que no pas en funció de la necessitat de la pràctica.

Propostes per a una major implicació de l'estudiant

Per portar a terme totes i cadascuna de les pràctiques amb èxit, és imprescindible la motivació i implicació de totes les parts participants: estudiants, empresa i professorat.

Per la banda dels estudiants,

Creiem convenient que ells mateixos s'impliquin en la recerca de la pràctica. D'aquesta manera, l'estudiant es consciencia a priori de les tasques que farà són les que realment vol fer. És una motivació necessària per tal d'obtenir l'èxit en tot el procés, tan en la part acadèmica com en l'experiència professional.

Això ha de permetre obrir nous llocs per fer pràctiques, com ara a l'estranger.

Un estudiant motivat és un bon alumne per a un professor/tutor i dona lloc a bons projectes de millora i a una major implicació dels professors/tutors en les pràctiques.

Cal assessorar adequadament a l'estudiant que opta per fer aquesta "assignatura". Per això es porta a terme un PLA TUTORIAL. Aquest consisteix en la realització d'una entrevista personal prèvia, i el lliurament d'un protocol.

En l'entrevista personal es demana, a més de les dades personals, les preferències dels estudiants respecte el tipus de feina o la seva disponibilitat de desplaçament. Sovint és la primera vegada que l'estudiant accedeix al món laboral, per això es considera important dotar-lo d'un protocol d'actitud i actuació durant les pràctiques. Es tracta d'explicar-los-hi des de qüestions sobre saber fer i saber estar, fins a recordar-los la confidencialitat de les dades a que tenen accés.

En altres casos que ja han treballat, se'ls orienta a fer una pràctica ben diferent per tal de complementar el seu currículum.

Per la banda de l'empresa

Com hem dit inicialment, es tracta d'integrar l'empresa en el procés formatiu, però no oblidem que per aconseguir això cal saber què volen les empreses. Aquestes mostren molt interès perquè els seus empleats tinguin formació en aspectes com la gestió del temps, la capacitat emprenedora, treball en equip, formació en idiomes, entre altres qüestions.

Les empreses tenen una entrevista prèvia amb els candidats a ocupar la plaça, per tal d'intentar que l'estudiant que se li adjudiqui sigui el que més s'adeqüi a l'equip on s'ha d'integrar. S'espera de l'estudiant que aporti una ment més oberta i formativa, col·laboradora i, en definitiva, més creativa.

A les empreses, un cop els hem demostrat les qualitats dels nostres estudiants, cal que els informem que a través del programa de pràctiques en empreses poden portar a terme projectes empresarials nous i innovadors sense una càrrega de personal contínua. Cal treballar en equip, això sí, a partir del projecte que presenta l'estudiant becari. Un projecte que tingui utilitat per l'empresa, que obri noves possibilitats i millores per aquesta en un mercat totalment globalitzat.

Si l'estudiant està motivat, ell mateix pot proposar projectes que siguin d'interès per l'empresa, de manera que aquesta s'incentivi a portar-los a terme.

Les empreses han de tenir un sistema de controls intermitjos sobre el desenvolupament de la pràctica, això es fa a través del projecte de pràctiques, que els estudiants han de presentar en un termini de 15 dies d'iniciada la pràctica, i mitjançant un contacte directe amb el tècnic de pràctiques.

Al final, també es demana a l'empresa que emeti un informe valorant amb detall a l'estudiant.

Per la banda del professor tutor

Evidentment, el professor té un paper primordial en la formació i educació de l'estudiant també en pràctiques.

El professor guia a l'estudiant durant tota la seva pràctica, l'ajuda tant a relacionar la tasca realitzada a l'empresa amb la part teòrica que la sustenta, com a entendre la importància de la pràctica dins el conjunt de l'empresa o departament, i, fins i tot, a assolir un coneixement del sector, sigui nacional o internacional.

L'assessora tant en la redacció de la memòria de practiques com en la presentació davant d'un tribunal.

El professor assignat a un estudiant mai formarà part del seu tribunal, però sí d'altres tribunals de pràctiques. D'aquesta manera s'intenta garantir, d'una banda, la imparcialitat a l'hora de valorar i, de l'altra que el professorat pugui fer una valoració global de la diferent tipologia de pràctiques i, en definitiva, de tot el procés.

Fora bo que el professorat que ha participat en les pràctiques es reunís, una vegada per curs, per exemple, amb la persona responsable del deganat i el tècnic de pràctiques per comentar com ha anat l'experiència, per tal de recollir aquells aspectes a millorar.

Si s'aconsegueix que les pràctiques tinguin un reconeixement social rellevant, tant per l'economia regional com per als nostres estudiants, el professorat veurà el resultat del seu treball i s'implicarà més fàcilment en el desenvolupament de projectes dins el programa de pràctiques.

Les pràctiques en els nous estudis de grau

En els nous estudis de grau, les pràctiques en empreses i institucions continuaran essent una assignatura optativa, tot i que es senyalitza clarament als estudiants la necessitat de la realització de pràctiques dins els estudis, tant a nivell nacional com internacional.

En la planificació d'aquests nous estudis, caldria valorar la possibilitat de fer estades de pràctiques de 3 o de 6 mesos i que finalitzessin amb una memòria. Les de 3 mesos correspondrien a 6 crèdits i les de 6 mesos a 12 crèdits. Posteriorment les pràctiques

de 12 crèdits podrien donar lloc també a treballs de final de carrera com ara la realització d'un pla de màrqueting o un pla de viabilitat, per a posar algun exemple. També caldria deixar lliure de classes presencials, el darrer quadrimestre del darrer curs. Això permetria que la dedicació a les pràctiques es pogués fer sense la pressió de les classes.

Conclusions

L'anàlisi de l'experiència adquirida en els darrers cinc anys ens permet definir quins són, al nostre entendre, els punts forts i febles del funcionament de les pràctiques en empreses.

Les pràctiques optatives i remunerades, la normativa pròpia que en defineix clarament el seu funcionament i disposar d'un tècnic de pràctiques que s'ocupi en tot moment del procés, són aspectes clarament positius. L'esforç addicional que suposa a l'estudiant realitzar aquesta optativa respecte d'una altra i algun aspecte de gestió, són punts a millorar.

Creiem que és indiscutible l'enriquiment que suposa per a l'estudiant tenir una experiència en una empresa on pugui palpar la realitat d'aspectes que ha vist a la Facultat d'una manera més teòrica o abstracte.

És imprescindible la motivació de totes les parts participants per l'èxit de la pràctica.

Entenem que l'empresa hi surt guanyant, en tant que l'estudiant implicat li pot aportar idees que el dia a dia de l'empresa sovint no permet aturar-se a pensar o estudiar.

Per la Facultat, i pel professorat en particular, el fet d'estar en contacte amb el teixit empresarial també és positiu, pel fet que el dia a dia i les pressions acadèmiques poden portar, en certes ocasions, a una excessiva teorització, perdent de vista la realitat empresarial.

La figura realment important és l'estudiant. L'èxit de la pràctica segur que passa per la seva motivació i implicació. Aquí és on posem molt èmfasi en un bon pla tutorial per l'estudiant. Formar també és educar, i les pràctiques contribueixen a un bon desenvolupament personal i professional, que obliga a l'estudiant a saber-se relacionar i desenvolupar tan amb els professors com amb les empreses. El PLA TUTORIAL considerem que és una molt bona eina en aquest sentit.

Bibliografia

Echevarria, B. (2005) *Competencia de acción de los profesionales de la orientación*. Madrid. ESIC

Fonseca, A.R. i Albuérne, A. (2008) *¿Cómo integrar las prácticas de empresas en los nuevos planes de estudio? Evaluación de experiencia e integración futura*. Comunicació congrés Uninvest'08

Guia del tutor de pràctiques (2008) Facultat de Ciències Econòmiques i empresarials de la Universitat de Girona.

Guia de l'estudiant (2008) Facultat de Ciències Econòmiques i empresarials de la Universitat de Girona.

Normativa de pràctiques en empresa i treballs d'investigació. (2000-2008) Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de la Universitat de Girona.

R.D. 1497/81 de 19 de juny sobre *Programas de Cooperación Educativa* (BOE de 23 de juliol)

R.D. 1845/94 de 9 de setembre sobre *Prácticas Formativas a los Alumnos* (BOE 18 d'octubre)

Rodríguez, S. i altres (1993) *Teoría y práctica de la orientación educativa*. Barcelona. PPU

Qüestions i/o consideracions per al debat

- Quins paràmetres es poden utilitzar per avaluar les competències de l'assignatura de pràctiques?
- És fàcil establir un sistema objectiu i automàtic d'avaluació? O és bo que la pràctica s'avalui per un tribunal ?
- és bo fer un projecte de millora lligat a la pràctica ? o seria millor separar-ho?
- Cal realment la implicació del professorat tutor?
- Com establir un control de les pràctiques?